

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра історії слов'ян

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Україна й українці в геополітичних концепціях XX – XXI ст.
(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **03 «Гуманітарні науки»**

спеціальність _____ **032 «Історія та археологія»** _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціальності)

_____ (назва спеціалізації)

інститут, факультет **Інститут історії, політології і міжнародних відносин**
(назва інституту, факультету)

Затверджено на засіданні кафедри історії слов'ян
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

Івано-Франківськ – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Україна й українці в геополітичних концепціях XX – XXI ст.» для докторантів (третій (освітньо-науковий) рівень) за напрямом підготовки 03 «Гуманітарні науки», спеціальність 032 «Історія та археологія».

Розробники:

доктор історичних наук, професор Комар В. Л.,
завідувач кафедри історії слов'ян

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії слов'ян. Протокол від 24 червня
2019 р. № 11

Завідувач кафедри історії слов'ян

проф. Комар В. Л

“ ____ ” _____ 2019 р.

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.
Протокол від 30 червня 2019 р. №12

“ ____ ” _____ 2019 р.

Голова

проф. Кугутяк М.В.

©Комар В. Л., 2019 рік
© _____, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	03 «Гуманітарні науки»	нормативний	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 032 «Історія та археологія» _____ _____ (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 38 самостійної роботи студента – 52	третій (освітньо-науковий) рівень	28 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		52 год.	__ год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: екзамен _____			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42% : 58%

для заочної форми навчання –

Мета та цілі курсу

Мета дисципліни “Україна й українці в геополітичних концепціях ХХ – ХХІ ст.” полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у студентів-істориків знання про головні етапи та події в історії і геополітиці України. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, конфесійні та культурні процеси, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування української державності.

Результати навчання (компетентності)

Компетенції соціально-особистісні: –здатність та сприйняття концепцій етногенезу та націєтворення; –здатність до виокремлення та синтезу держав у Центрально-Східній Європі; –здатність до історіографічного аналізу концепцій геополітики і місця в них українського питання; –адаптованість концепцій українських політичних діячів до історичної реальності. **Загально-наукові компетентності:** –базові уявлення про універсально-сакральні функції державницької ідеології; –базові основи імперських та національних компонентів зовнішньополітичних доктрин. Інструментальні компетентності: –навички визначення кризових факторів; –дослідницькі навички; –знання джерел з історії та геополітики України, її державотворення; суспільно-політичних, економічних та культурних особливостей історичного розвитку; головні ідеологічні засади та специфіку; відповідної історичної термінології; –розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх знати: Факти, явища, процеси, поняття і терміни, що характеризують цілісність історичного процесу минулого; Особливості історичного, соціологічного, економічного, політологічного та культурологічного аналізу подій, явищ і процесів європейської і світової історії; Сучасні версії і трактування найважливіших проблем світової геополітики; Особливості історичного шляху України, її роль у світі. **Вміти:** Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Критично аналізувати джерела історичної інформації; Систематизувати різносторонню історичну інформацію на основі власних уявлень про спільні закономірності історичного процесу; Аналізувати історичну інформацію, надану у різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема); Формувати власний алгоритм виконання історично-пізнавальних завдань; Брати участь у дискусіях з історичної проблематики, формулювати власну позицію з обговорюваних проблем; Порівнювати висвітлення подій, явищ і процесів в історичних джерелах та у літературних пам'ятках. Використовувати у професійній і соціальній діяльності. **Професійні компетентності:** –уміння аналізувати історичні процеси, події, факти; –здатність брати участь у дискусіях на суспільно-політичні теми, користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки, історичними джерелами та довідниковими матеріалами з всесвітньої історії; –здатність виявляти актуальні проблеми історії в досліджуваній період; –здатність виокремлювати спільне і відмінне в геополітичних процесах і зовнішньополітичних стратегіях європейських держав; –здатність аналізувати й обґрунтовувати складові ідеології державотворення.

2. Програма навчальної дисципліни

«Україна й українці в геополітичних концепціях ХХ – ХХІ ст.»

Тема 1. Геополітична складова української державницької думки.

Зародки української політичної географії. Проблема Росії в українських геополітичних концепціях. Україна у візіях діячів національного відродження. Проблема чорноморської орієнтації України. С. Рудницький, Ю. Липа, М. Драгоманов, М. Грушевський, В. Липинський.

Тема 2. Україна в геополітичних концепціях першої третини ХХ ст. Гелфорд Джон Маккіндер: Євро-Азія та Україна. «Центральна Європа» та Україна. Україна в геополітичних візіях Макса Вебера. «Нова Європа» Роберта Сетон-Вотсона.

Тема 3. Польські геополітичні концепції та їх реалізація у першій чверті ХХ ст. Федераційні плани Ю. Пілсудського після Першої світової війни. Концепція інкорпорації Р. Дмовського. Польсько-українська війна 1918–1919 рр. Утвердження польської влади в Західній Україні.

Тема 4. УНР в політиці Польщі. Україна в концепції федералізму Польщі. Варшавська угода 1920 р. Польсько-більшовицька війна 1920 р. Ризький договір 1921 р. Петлюрівська еміграція. Другий зимовий похід.

Тема 5. Формування концепції прометеїзму Польщі. Ідейні витoki польського прометеїзму. Поява перших прометеївських організацій. «Союз визволення відроджених народів» та його діяльність. Тадеуш Голувко. Роман Кнолль. Тадеуш Шетцель. Газета «Пшимеже». Становлення прометеївського руху в 1923–1927 рр. Утворення організації «Прометей» в Парижі.

Тема 6. Прометеїзм у зовнішній політиці Польщі. Міжнародний аспект прометеїзму Польщі. Спроби відновлення польсько-української співпраці в історичних реаліях міжвоєнної Польщі. «Українське питання» в польсько-японських відносинах.

Тема 7. Україна в концепціях і зовнішній політиці Польщі. Концепція «Міжмор'я». Українське питання у політиці ПНР. Геополітичні концепції Є. Гедройця та осередку «Культури» в Парижі. Україна в зовнішньополітичній стратегії Республіки Польща. «Східне партнерство». Концепція «Тримор'я». «Люблінський трикутник».

Тема 8. Україна в концепціях і зовнішній політиці Чехії і Словаччини. Утворення Чехословацької республіки та «українське питання». Розвиток двосторонніх зв'язків. Українці в ЧСР, проблема Підкарпатської Русі. Закарпатська Україна у роки Другої світової війни. «Українське питання» у комуністичній Чехословаччині. Незалежна Україна в зовнішній політиці Чехії і Словаччини.

Тема 9. Україна в концепціях і зовнішній політиці Туреччини. Турецько-українські контакти періоду Першої світової війни. Турецько-українські відносини у 1918 – 1921 рр. Радянська Україна у зовнішній політиці Туреччини. Відновлення та розвиток двосторонніх відносин на сучасному етапі.

Тема 10. Україна в концепціях і зовнішній політиці Румунії. Румунія в першій світовій війні і Україна. Україна в румунських зовнішньополітичних концепціях у міжвоєнний період. Геополітичні проекти Румунії в Другій світовій війні та Україна. Суперечності розвитку сучасних румунсько-українських відносин.

Тема 11. Україна в концепціях і зовнішній політиці Німеччини. Україна у німецькій східній стратегії початку ХХ ст. Німецько-австрійський блок та «українське питання». Веймарська республіка. Гітлерівська концепція завоювання життєвого простору та Україна. Політика нацистів щодо ОУН. Східна зовнішньополітична стратегія ФРН та Україна (1949–1989). Україна в зовнішньополітичній концепції об'єднаної Німеччини.

Тема 12. Україна в концепціях і зовнішній політиці Угорщини. Українці в Австро-Угорщині. Угорські геополітичні комбінації у Другій світовій війні. Угорська політика щодо незалежної України. Проблема Закарпаття на сучасному етапі.

Тема 13. Україна в концепціях і зовнішній політиці Росії. Галичина в політиці самодержавної Росії у Першій світовій війні. Російсько-українські відносини 1917 – 1920 рр.

<i>Туреччини.</i>												
<i>Тема 10. Україна в концепціях і зовнішній політиці Румунії.</i>		2										
<i>Тема 11. Україна в концепціях і зовнішній політиці Німеччини.</i>		2										
<i>Тема 12. Україна в концепціях і зовнішній політиці Угорщини.</i>		2										
<i>Тема 13. Україна в концепціях і зовнішній політиці Росії.</i>		2										
<i>Тема 14. Україна в концепціях і зовнішній політиці США.</i>		2										
Усього годин		28				10						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Польсько-українська війна 1918–1919 рр. та її наслідки	2
2.	Українська Народна Республіка в політиці Польщі	2
3.	Спроби реалізації концепції прометеїзму у внутрішній політиці Польщі	2
4-5.	Україна в світовій геополітиці міжвоєнного періоду.	4
		10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціалістичні моделі української державності першої чверті ХХ ст.	4
2	Тема 2. Націократичні концепції української державності. «Самостійна Україна» Миколи Міхновського.	8
3	Тема 3. Ідеологія чинного націоналізму Дмитра Донцова.	4
4	Тема 4. Україна в концепціях і доктринах Угорщини в міжвоєнний період.	6
5	Тема 5. Україна та «українське питання» в політиці Чехословаччини в міжвоєнний період.	4
6	Тема 6. Україна в румунських зовнішньополітичних концепціях у міжвоєнний період.	4
7	Тема 7. Україна в німецьких геополітичних концепціях першої половини ХХ ст.	5
8	Тема 8. Україна в зовнішній політиці США ХХІ ст.	5
9	Тема 9. Україна в зовнішній політиці Туреччини ХХІ ст.	6
10	Тема 10. Україна в зовнішній політиці Росії ХХІ ст.	6
	Разом	52

9. Індивідуальні завдання

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ

В окремих випадках докторант може самостійно запропонувати та розробити тему ІНДЗ, попередньо обговоривши її з викладачем.

Основні вимоги до оформлення роботи:

- обґрунтування вибраної теми;
- опрацювання і конспективний виклад відповідних джерел та літератури;
- наявність авторського (творчого) розділу;
- наявність списку використаних джерел.

Обсяг роботи до 15 машинописних сторінок.

10. Методи навчання

Передбачено наступні методи навчання:

- 1) лекційні заняття;
- 2) практичні заняття;
- 3) самостійна робота (єдине завдання для всього потоку з індивідуальним ухилом);
- 4) індивідуальні завдання (передбачено для студентів, які з певних обставин не можуть відвідувати лекційні та практичні заняття і мають для цього належні підстави та підтверджуючі документи).

11. Методи контролю

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, запитання, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 35 балів (в 5 семестрі), чи 10 балів (у 6 семестрі).

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від "1" до "5". Позначення "0" виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при вирахуванні середнього арифметичного. Кожен студент зобов'язаний взяти активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.

Пропущене з поважних причин заняття студент може "відпрацювати" у формі, визначеній викладачем та кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. Як правило "відпрацювання" проходить у вигляді написання і захисту реферату на визначену викладачем тему (вимоги до додаткової реферативної роботи встановлюються викладачем та кафедрою окремо).

Контрольна робота

Впродовж роботи над вивченням нормативного курсу ІЗС передбачено проведення контрольних робіт (одної у 5 і двох у 6 семестрі відповідно).

При цьому за першу контрольну роботу студент може одержати 30 балів, а за другі по 15 балів за кожну. Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він також не допускається до екзамену і вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти екзамен за талоном №2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань: 3 теоретичних, 1 знання термінів та 1 на знання хронології.

Критерії оцінювання завдань на контрольній роботі у 6 і 7 семестрах відповідно (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):

Завдання	5 семестр	6 семестр
1 теоретичне	10 балів	5 балів
2 теоретичне	10 балів	5 балів
3 відкритий тест	5 балів	3 бали
4 знання термінів	3 бали	1 бал
5 знання хронології	2 бали	1 бал
Разом	30 балів	15 балів

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді проведення колоквиуму (змістовий модуль № 3) та написання реферату (змістовий модуль № 4).

Самостійна робота студентів оцінюється в наступних діапазонах:

Критерії оцінювання колоквиуму (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 (15) балів)

Критерії	6 семестр	7 семестр
глибока, розгорнута відповідь	16-20 балів	12-15 балів
правильна стисла відповідь	12-15 балів	9-12 балів
поверхова відповідь	8-11 балів	6-8 балів
поверхова відповідь з наявністю окремих помилок	4-7 балів	3-5 балів
розкриття окремого аспекту питання	1-3 бали	1-2 бали
неправильна відповідь або її відсутність	0 балів	0 балів

Критерії оцінювання реферату (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 (10) балів)

Критерії	6 семестр	7 семестр
● глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	- 12-15 балів	- 9-10 балів
● обґрунтоване розкриття проблеми	- 9-11 балів	- 7-8 балів
● тема розкрита неповно	- 6-8 балів	- 5-6 балів

● реферат суто компілятивного рівня	- 3-5 балів	- 3-4 бали
● розкритий лише окремий аспект	- 1-2 бали	- 1-2 бали
● реферат не зарахований	- 0 балів	- 0 балів

Самостійна робота студента має на меті закріпити і поглибити набуті студентом знання і вміння у процесі вивчення дисципліни. Навчити студента науково грамотно оформити підготовлені ним матеріали.

Екзамен

Екзамен, згідно з рішенням Вченої ради Інституту історії, політології і міжнародних відносин проводиться у письмово-усній формі. Екзаменаційний білет складається із 5 завдань: 3 теоретичних, 1 - на знання термінів та 1 - хронології. Максимальна кількість балів, яку можна здобути на екзамені 50. До них додаються бали здобуті здобуті у 3 семестрі. На екзамен виносяться всі питання програмових вимог з нормативного курсу ІЗС. Вони також виступають обов'язковою складовою комплексного державного екзамену з історії після завершення студентами програми зі здобуття наукового ступеня бакалавра.

Студентам для того щоб бути допущеним до семестрового екзамену необхідно виконати всі змістові модулі передбачені у 3 семестрі і при цьому набрати не менше 25 балів. У випадку якщо сума балів буде меншою, студент за рішенням кафедри і погодженням із викладачем повинен "відпрацювати" заборгованість по певному змістовому модулю. Лише після успішного "відпрацювання" він отримує право написати екзамен згідно талону № 2. Якщо упродовж терміну визначеного Дирекцією Інституту "відпрацювання" не буде виконано, то такого студента може бути відраховано. Студент, який за підсумками змістових модулів та екзамену набрав менше 50 балів вважається таким, що не виконав навчального плану і повинен перездати екзамен згідно талону № 2. У випадку повторного негативного написання екзаменаційної роботи студент складає екзамен згідно талону №3 в присутності екзаменаційної комісії. У випадку здобуття і тут негативної оцінки, такого студента буде відраховано.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Індивідуальні завдання

1. [Соціалістичні моделі](#) української державності першої чверті ХХ ст.

2. Націократичні концепції української державності. «Самостійна Україна» Миколи Міхновського.
3. Ідеологія чинного націоналізму Дмитра Донцова.
4. [Україна в концепціях і доктринах Угорщини](#) в міжвоєнний період.
5. [Україна та «українське питання» в політиці Чехословаччини](#) в міжвоєнний період.
6. [Україна в румунських зовнішньополітичних концепціях](#) у міжвоєнний період.
7. Україна в німецьких геополітичних концепціях першої половини ХХ ст.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ

В окремих випадках докторант може самостійно запропонувати та розробити тему ІНДЗ, попередньо обговоривши її з викладачем.

Основні вимоги до оформлення роботи:

- обґрунтування вибраної теми;
- опрацювання і конспективний виклад відповідних джерел та літератури;
- наявність авторського (творчого) розділу;
- наявність списку використаних джерел.

Обсяг роботи до 10 машинописних сторінок.

10. Методи навчання

- ✓ проблемні лекції;
- ✓ опрацювання індивідуальних завдань;
- ✓ робота із джерельним матеріалом по темі дослідження;
- ✓ семінари-дискусії;
- ✓ презентації.

11. Методи контролю

Контроль знань і умінь здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання пропущених занять і отриманих негативних оцінок.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового	для заліку

діяльності		проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання:

“відмінно” – докторант демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“добре” – докторант демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“задовільно” – докторант володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

“незадовільно” – докторант не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

8. Рекомендована література

Базова:

1. Винниченко В. Відродження нації (Історія української революції: mareць 1917 р. – грудень 1919 р.). Книга Роду, 2008. 797 с.
2. Віднянський С. В. Об'єднана Європа: від мрії до реальності : історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. Київ, 2009. 375 с.
3. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. К.: МАУП, 2004. 296 с.
4. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
5. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. Київ, 1991. 240 с.
6. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. Львів, 2011. 435 с.
7. Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. Львів, 2003. 111 с
8. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики : монографія. Львів, 2006. 479 с.
9. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України: Навчальний посібник. Тернопіль, 2010. 344 с.
10. Мадіссон В. В. Сучасна українська геополітика: навч. посіб. / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов. – К., 2003. 176 с.
11. Липа Ю. Геополітичні орієнтири нової України. Київ, 1999.
12. Липа Ю. Всеукраїнська трилогія : [у 2 т.]; [упоряд.: О. Мислива, В. Яременко;

- передм. М. Головатий]. Київ, 2007. Т. 1 : Призначення України. 2007. 331 с.
13. Липа Ю. Всеукраїнська трилогія : [у 2 т.]. Київ, 2007. Т. 2 : Чорноморська доктрина . Чорноморський простір : (атлас). Розподіл Росії. 2007. 391 с.
14. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України. Львів: Світ, 1994. 412 с.

Допоміжна:

15. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К.: Критика, 2004. 463 с.
16. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002. – 752 с.
17. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. [Електронний ресурс]. – Львів, 2002. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/view/6080077?r=82543,80938>
18. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів /За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів, 2001. – 660 с.
19. Історія Центрально-Східної Європи. За ред. Л.Зашкільняка. [Електронний ресурс]. – Львів, 2001. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/view/2686046>
20. Яровий В.І. Новітня історія Центрально-Східної Європи і балканських країн К., 2005.

ВИБРАНІ ПРАЦІ проф. КОМАРА В. Л.

21. Комар В. Українське питання в політиці Польщі (1935–1939 рр.) // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис.- Івано-Франківськ, 1998. №1. С.99–105.
22. **Комар В.Л. Українське питання в національній політиці Польщі (1935–1939 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02 “Всесвітня історія”. Чернівці, 1998. 16 с.**
23. Комар В. Л. Політичний експеримент воєводи Генріка Юзевського на Волині у 1928–1935 рр. // Вісник Прикарпатського університету. Історія № 3. Івано-Франківськ, 2000. С.98–106.
24. Комар В. Політика Польщі щодо українців Галичини (1919–1939 рр.): основні напрямки та етапи // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2001. № 5–6. С.290–295.
25. Комар В.Л. “Українське питання” в політиці урядів Польщі (1926–1939 рр.) // Укр. іст. журн. 2001. № 5. С. 120–128.
26. Комар В.Л. Проблеми реалізації волинського експерименту в 1935–1939 рр. // Вісник Прикарпатського університету. Історія № 4. Івано-Франківськ, 2002. С. 72–81.
27. Комар В.Л. Східна Європа в польських федераційних концепціях 20-х рр. ХХ ст. // Стосунки Сходу та Заходу України: суб’єкти, інтереси, цінності: Зб. наук. пр. / Наук. ред. І. Ф. Кононов. Луганськ, 2007. 472 с. С. 368 – 373.
28. Комар В.Л. Формування ідеології прометеїзму Польщі в нових геополітичних реаліях початку 20-х рр. ХХ ст. // Вісник Київського міжнародного університету / Редколегія: В. А. Мандрагеля (голова) та ін. (Серія: „Міжнародні відносини”). К., Вип. 6. 2007. С. 182–194.
29. Комар В. Л. Формування ідеології прометеїзму у міжвоєнній Польщі // Збірник наукових праць „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії”. Наукові записки Рівненського державного університету. Випуск 13. Рівне, 2008. С. 184–188.
30. Комар В. Л. Прометеївські тенденції у зовнішній політиці Польщі (1918–1923 рр.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. XV. Івано-Франківськ,

2009. С. 61–68.

31. Комар В. Товариство „Прометей” у планах інтеграції народів Балтійсько-Чорноморського регіону під егідою Польщі (1926–1939 рр.) // Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. До 100-річчя від дня народження Степана Бандери. – Івано-Франківськ, 2009. № 15–16. С. 85–90.
32. Комар В. Л. Утворення незалежних держав після розпаду Російської імперії і східна політика Польщі (1918–1921 рр.) // Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія: Історія. Випуск 23. Спецвипуск: Піддані та нащадки імперій Габсбургів і Романових. Ужгород, 2009. С.80–90.
33. Комар В. Л. Роль В. Бончковського в нормалізації польсько-українських відносин у Галичині 1935 р. // Проблеми слов'янознавства. 2009. № 58. С. 90–97.
34. Комар В. Л. Утворення та діяльність Українського наукового інституту у Варшаві (1930–1939 рр.) // Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2010. №17. С. 174–179.
35. **Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Івано-Франківськ: Вид-во “Місто НВ”, 2011. 360 с.**
36. Комар В. Л. Формування політики нормалізації польсько-українських відносин у Галичині у 30-х рр. ХХ ст. // З історії українсько-польських відносин другої половини ХІХ – початку ХХІ ст.: колективна монографія / [П. С. Федорчак, І. Є. Цепенда, В. Л. Комар та ін.]; за ред. П. С. Федорчака. Івано-Франківськ, 2011. С. 95 – 116.
37. **Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921 – 1939 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. іст. наук : спец. 07.00.02 “Всесвітня історія” / В. Л. Комар. Львів, 2011. 32 с.**
38. Комар В. Становлення міжнародного прометеївського руху в 1923 –1926 рр. // Слов'янський вісник: збірник наукових праць. Рівне, 2012. Випуск 13. С. 63–66.
39. Комар В. Л. Східний напрямок в зовнішній політиці Речі Посполитої // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. Донецьк, 2012. №3 (117). С. 92 – 96.
40. Комар В. Л. В орбіті польського прометеїзму // Проект «Україна»: Галичина і Волинь у складі міжвоєнної Польщі. Колективна монографія. Упорядник М. Литвин. Харків, 2017. С. 145–167.
41. Комар В. Східна Галичина і Західна Волинь у політиці прометеїзму міжвоєнної Польщі // Українсько-польські відносини. Новітня доба / [відп. ред. Микола Литвин]. Львів, 2017. С. 230–244
42. Комар В. Л. Політика Польщі в Східній Європі у 1918–1921 рр. // Велика війна 1914–1918: витоки, характер, наслідки: Монографія / Наукова редакція д.і.н. проф. С.С.Трояна. К., 2018. С. 441 – 469.
43. Комар В. Л. Утворення і діяльність Східного інституту (1926–1939 рр.) // Етнос і культура. Івано-Франківськ, 2017–2018. №14–15. С. 5–11.
44. Комар В. Л. Молодіжна політика в санаційній Польщі 1930-х років // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. Збірник наукових праць. 2018–2019. Випуск 19–20. Ювілейний збірник на пошану Степана Качараби. С. 98–112.
45. Комар В. Л. Українське питання в національній політиці міжвоєнної Польщі // Волинь – 43: міфи і реальність. Збірник наукових праць / Упорядн. Кучерепа М. М., Шваб А. Г. Луцьк, 219. С. 83–92.
46. Volodymyr Komar, Iryna Komar, Eastern Europe in Polish Political Conceptions during 20-30-s of the 20th century, Skhid, Historical Sciences, Kyiv 2019, №4(162), pp. 41–46. ISSN 1728-9343(Print), ISSN 2411-3093 (Online)
<http://skhid.kubg.edu.ua/issue/view/10648>

15. Інформаційні ресурси

1. Матеріали курсу в системі дистанційного навчання ПНУ.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.

Доповнення і зміни у робочій програмі на 2019–2020 н. р.